

บทที่ ๒

วิธีดำเนินงานและวิธีรวบรวมข้อมูล

กลุ่มตัวอย่างประชากร

กลุ่มตัวอย่างประชากรที่ใช้ในการศึกษานี้ คือนักเรียนชายหญิงที่กำลังศึกษาอยู่ในชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายสายสามัญทั้งแผนกวิทยาศาสตร์ แผนกศิลป์ และแผนกทั่วไป ปีการศึกษา ๒๕๑๒ โรงเรียนรัฐบาลสหศึกษาสังกัดกรมสามัญศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ ที่มีนักเรียนตั้งแต่ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๑ ถึงมัธยมศึกษาปีที่ ๕ รวม ๕ โรงเรียน คือ

ในกรุงเทพฯ ได้แก่ โรงเรียนยานนาวาเวศวิทยาคม
โรงเรียนคอนเมือง (ทหารอากาศบำรุง)
โรงเรียนสุวรรณาราม
โรงเรียนพระโขนง

ในจังหวัดสิงห์บุรี ได้แก่โรงเรียนสิงห์บุรี

การเลือกโรงเรียน ในกรุงเทพฯ ทำโดยนำรายชื่อ ของโรงเรียนที่มีคุณสมบัติดังกล่าวข้างต้นซึ่งมีทั้งหมด ๒๐ โรงเรียน มาสุ่มตัวอย่างแบบแรนดอม (Random Sampling) โดยนำรายชื่อโรงเรียนทั้งหมดมาจับสลากแล้ว ออกไว้เพียง ๔ โรงเรียน ส่วนการเลือกโรงเรียนที่สิงห์บุรี เลือกเอาโรงเรียนสิงห์บุรี เพราะมีคุณสมบัติดังกล่าว มีอยู่เพียงโรงเรียนเดียวในจังหวัดสิงห์บุรี และมีความเชื่อว่าโรงเรียนสิงห์บุรีแห่งนี้สามารถใช้เป็นตัวแทนของประชากรในจังหวัดสิงห์บุรีได้ เพราะเป็นที่รวมของนักเรียนทุกถิ่นในจังหวัดนี้

เพื่อให้ได้กลุ่มตัวอย่างประชากรเพื่อการวิจัยครั้งนี้ ในขั้นแรก ผู้วิจัยได้ส่งแบบสอบถามรายละเอียดส่วนตัวของนักเรียน เกี่ยวกับ เพศ อายุ โรงเรียน จังหวัดที่อยู่อาศัย และจำนวนปีที่ได้อยู่อาศัยมาแล้ว จากนั้นได้คัดเลือกนักเรียนที่มีคุณสมบัติสอง ข้อตามที่กำหนดไว้คือ

๑. เป็นนักเรียนที่กำลังศึกษาอยู่ในชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายสายสามัญของโรงเรียนทั้ง ๕ โรงเรียนดังกล่าวข้างต้น และมีอายุระหว่าง ๑๖ - ๑๘ ปี

๒. เป็นผู้ที่อาศัยอยู่ในจังหวัดสิงห์บุรีและในกรุงเทพมหานครมานานกว่า ๑๐ ปี

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูลคือ แบบสอบถามบุคลิกภาพของนักเรียนมัธยมแบบ เอ (The High School Personality Questionnaire Form A.) ของแคทเทิล^๑ ซึ่งปรับปรุงเป็นภาษาไทยโดย สมคิด ไชยบัณฑิตบุรณ^๒ ในปีพ.ศ. ๒๕๑๐ ซึ่งเป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับบุคลิกภาพ ๑๔ ด้านของบุคคล แต่ละด้านมีคำถาม ๑๐ ข้อ รวม ๑๔๐ ข้อ และมีคำถามเพิ่มเติมเกี่ยวกับความเข้าใจ และตรวจทานในการทำแบบสอบถามอีก ๒ ข้อ รวมทั้งสิ้น ๑๔๒ ข้อ วิธีตอบแบบสอบถาม ผู้ตอบอ่านข้อปัญหาและเลือกคำตอบที่มีให้แล้วเพียงคำตอบเดียวจากคำตอบที่มีให้เลือก ๓ คำตอบ โดยผู้ตอบจะต้องเลือกคำตอบที่เหมาะสมหรือตรงกับตนเองมากที่สุด คะแนนของแบบสอบถามทุกด้านยกเว้นด้าน มีคะแนนให้ ๓ อย่างคือ ๐, ๑, ๒ รวมกันละ ๒๐ คะแนน ด้าน มีคะแนนให้ ๒ อย่างคือ ๐ และ ๑ รวม ๑๐ คะแนน บุคลิกภาพทั้ง ๑๔ ลักษณะมีดังนี้

๑. ลักษณะ A คือความสามารถในการสังคมน ลักษณะของผู้ที่ไคคะแนนสูงคือ ไชโกล-ไฮเมีย (Cyclothymia) ประกอบด้วยลักษณะชอบคบหาสมาคม เป็นกันเอง ไม่ตีตีตีกัน ไม่มีพิธีรีตอง ชอบมีส่วนร่วมในกิจกรรม ผู้ที่ไคคะแนนต่ำคือ ซิโซไฮเมีย (Sizothymia) ประกอบด้วยลักษณะที่

Raymond B. Cattell, The Jr.-Sr. High School Personality Questionnaire ("The HSPQ") Form A and B. AHand book (Illinois: The Institute for Personality and Ability Testing, 1962)

^๑สมคิด ไชยบัณฑิตบุรณ "การศึกษาเปรียบเทียบบุคลิกภาพบางด้านของนักเรียนที่มีความสามารถในการเรียนสูงกับนักเรียนที่มีความสามารถในการเรียนต่ำในชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๑ โรงเรียนสาริต จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย" (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทศึกษาศาสตร์ แผนกวิชาจิตวิทยา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๑๐)

๒. ลักษณะ B คือความสามารถทางการเรียน ลักษณะของผู้ที่ไคคะแนสูงคือ ไฮเออร์สกูลลาสติคเมนทอลคาปาซิตี (Higher Scholastic Mental Capacity) ประกอบด้วยลักษณะเชาวน์ปัญญาที่ รู้จักคิดในเชิงนามธรรม ฉลาดเฉียบแหลม ลักษณะของผู้ที่ไคคะแนต่ำคือโลเออร์สกูลลาสติคเมนทอลคาปาซิตี (Lower Scholastic Mental Capacity) ประกอบด้วยลักษณะไม่ค อยฉลาด คิดได้แต่เชิงรูปธรรม

๓. ลักษณะ C คือความมั่นคงทางอารมณ์ ผู้ที่ไคคะแนสูงคือ ไฮเออร์อีโกสเตรงท์ (Higher Ego Strength) ; ประกอบด้วยลักษณะ มีความมั่นคงทางอารมณ์ ไม่หนีความจริง สงบเยือกเย็น ลักษณะผู้ที่ไคคะแนต่ำคือ โลเออร์อีโกสเตรงท์ (Lower Ego Strength) ประกอบด้วยลักษณะ มีความรู้สึกอ่อนไหวง่าย อารมณ์ไม่คงที่แน่นอนเปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลา หัวเสียง่าย

๔. ลักษณะ D คือสภาพทางอารมณ์ผู้ที่ไคคะแนสูงคือ เอ็กซิตาบิลิตี้ (Excitability) ประกอบด้วยลักษณะที่ตื่นเต้นง่าย กระวนกระวาย ชอบเรียกร้องต้องการ คาคั่นอยู่ไม่สุข ส่วนผู้ที่ไคคะแนต่ำคือ เพล็กมาติกเทมเพอราเมนต์ (Plegmatic Temperament) ประกอบด้วยลักษณะเกียจคร้าน ซึมเซา คิดแล้วก็คิดอีก เชื่อยชา ใจเย็น

๕. ลักษณะ E คือการประพฤติตนตามระเบียบแบบแผน ผู้ที่ไคคะแนสูงคือ โดมิแนนซ์ (Dominance) จะมีลักษณะตัวคือ เป็นตัวของตัวเอง ชอบก้าวร้าว คือดึงกันทุรัง ส่วนผู้ที่ไคคะแนต่ำคือ ซับมิสซีฟ (Submissive) จะมีลักษณะว่านอนสอนง่าย นุ่มนวล ยอมตามผู้อื่น

๖. ลักษณะ F คือสภาพราเริงหรือหคหู่ ลักษณะของผู้ที่ไคคะแนสูงคือ เซอร์เจนซี (Surgency) มีลักษณะทำอะไรตามสบาย ชอบทำตามอารมณ์ ราเริงกระตือรือร้น ส่วนผู้ที่ไคคะแนต่ำคือ ดีเซอร์เจนซี (Desurgency) จะมีลักษณะขริม รอบคอบจริงจัง และเงียบ

๗. ลักษณะ G คือความสามารถในการรับนิคชอบ ผู้ที่ไคคะแนสูงคือ สตรองเกอร์ซูเปอร์อีโกสเตรงท์ (Stronger Superego Strength)

มีลักษณะที่รับผิชอบในหน้าที่ มีความบากบั่นพากเพียร และมี คมมันต่อกฎเกณฑ์ ลักษณะของผู้ที่
ไคคะแนนต่ำคือ วีกเกอร์ซูเปอร์อีโกสเตรงธ์ (Weaker Superego Strength)
คือลักษณะของคนที่ต้องการความสะดวกเป็นเกณฑ์ หลีกเลียงกฎข้อบังคับ และมีความรับผิดชอบน้อย

๘. ลักษณะ H คือความมั่นใจในตนเอง ผู้ที่ไคคะแนนสูงคือพาร์เมีย (Parmia)
ประกอบด้วยลักษณะกล้าเสี่ยง กล้าเข้าสังคม เป็นกันเอง ทำตัวตามโอกาสไม่มีการเตรียมการ
การล่วงหน้า ลักษณะของผู้ที่ไคคะแนนต่ำคือ เธเรคเทีย (Threcltia) คือขี้อาย
มีความยับยั้งระวังตนและขลาดกลัว

๙. ลักษณะ I คือสภาพทางจิตใจ ผู้ที่ไคคะแนนสูงคือ พรีเมเซีย (Premsia)
ประกอบด้วยลักษณะใจอ่อน ซื่อสัตย์ ไม่เป็นตัวของตัวเอง อารมณ์อ่อนไหวง่าย ได้รับการ
ตามใจมาก ผู้ที่ไคคะแนนต่ำคือ ฮาเรีย (Harric) มีลักษณะใจแข็ง เกิดความ
เชื่อมั่นในตนเอง ชอบเผชิญความจริง เอาจริงเอาจังไม่เหลาะแหละ

๑๐. ลักษณะ J คือความสามารถในการเข้ากลุ่ม ลักษณะของผู้ที่ไคคะแนน
สูงคือ โคสเทมิก (Coasthemic) ประกอบด้วยลักษณะช่างสงสัย ชอบซักขวาง
เป็นตัวของตัวเอง บังคับใจตนเอง ช่างคิดช่างตรองไม่ชอบแสดง ลักษณะของผู้ที่ไคคะแนน
ต่ำคือ เซ็ปเพีย (Zepplc) ไคแก่ ลักษณะ แข็งขัน ชอบทำงานกับกลุ่ม ทำงานด้วยความ
กระตือรือร้น มีชีวิตจิตใจ ชอบสนุกสนานไม่อยู่นิ่ง

๑๑. ลักษณะ O คือความสามารถในการควบคุมจิตใจ ลักษณะของผู้ที่ไคคะแนน
สูงคือ กิลท์ไพรเนนเนสส์ (Guilt Proneness) ประกอบด้วยลักษณะขี้กลัว
ช่างระแวงวิตกกังวล เส่ร้ายใจ ผู้ที่ไคคะแนนต่ำคืออันทรีบเบิ้ลคแอกคีเควซี (Untroubled
Adequacy) ประกอบด้วยลักษณะสงบเยือกเย็น เชื่อมั่นในตนเอง มีความมั่นใจ
สงบเยือกเย็น

๑๒. ลักษณะ Q₂ คือ ความเป็นตัวของตัวเอง ผู้ที่ไคคะแนนสูงคือ เซลฟ์ที่เชิย่นที่ (Self Sufficiency) มีลักษณะไม่พึ่งพาอาศัยใคร ชอบตัดสินใจด้วยตนเอง ใจความคือ ผู้ที่ไคคะแนนต่ำคือกรุปแอดเฮียเรนซ์ (Group Adherence) มีลักษณะที่ตามกลุ่ม ชอบเข้ากลุ่ม

๑๓. ลักษณะ Q₃ คือ ความสามารถในการบังคับตนเอง ผู้ที่ไคคะแนนสูงคือ ไฮเซลฟ์คอนเซ็ปต์คอนโทรล (High Self Concept Control) มีลักษณะบังคับตนเองได้ ภูมารถในสังคม มีวินัยในตนเอง และสามารถควบคุมตนเอง ส่วนผู้ที่ไคคะแนนต่ำคือ โลว์อินทีเกรชัน (Low Integration) มีลักษณะไม่มีระเบียบวินัย มีความขัดแย้งในตนเอง ทำตามความต้องการของตนเอง ไม่ระมัดระวังระเบียบมารยาทของสังคม

๑๔. ลักษณะ Q₄ คือ การแสดงออกของอารมณ์ ลักษณะของผู้ที่ไคคะแนนสูงคือ ไฮเออร์จิกเทนชัน (High Ergio Tension) คือคนที่มีอารมณ์ถึงเครียดกับข้อใจ ไม่พอใจในสิ่งที่ทำได้ เกรงครัดเกินไป ส่วนผู้ที่ไคคะแนนต่ำคือ โลว์เออร์จิกเทนชัน (Low Ergio Tension) มีลักษณะทำอะไรตามสบาย เบื่อ เบื่อ ซึม ไม่มีพลัง

ความเชื่อถือไคของเครื่องมือ

ความเชื่อถือไคของแบบสอบถามบุคลิกภาพของนักเรียนมัธยมแบบเอ (HSPQ Form A) ซึ่งหาด้วยวิธีทดสอบสองครั้งโดยมีระยะเว้นในการสอบ ๑ สัปดาห์ของสมคิด ไชยยันบูรณ^{๕๓} ปรากฏว่าความเชื่อถือไคของบุคลิกภาพแต่ละด้านมีค่าระหว่าง .๕๔ - .๗๖ ทั้งนี้ศึกษาจากนักเรียนชายหญิงชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๑ โรงเรียนสาธิตจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย จำนวน ๕๔ คน นอกจากนั้นในปี พ.ศ. ๒๕๑๒

^{๕๓}สมคิด ไชยยันบูรณ, เรื่องเดิม.

พูนผล สุวรรณพัฒน์^{๕๕} ได้ศึกษาค่าความเชื่อถือใจของแบบสอบถามชุดเดียวกันนี้กับนักเรียน
ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๓ โรงเรียนสตรีมหาพฤฒาราม พระนคร จำนวน ๒๐ คน โดยวิธีทดสอบ
สองครั้ง เว้นระยะเวลาสอบ ๔ วัน ได้ค่าความเชื่อถือใจได้ .๕๕

ขบวนการเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูลทั้งหมดผู้วิจัยดำเนินการเป็นขั้น ๆ ดังนี้คือ

๑. ติดต่อขอความร่วมมือจากอาจารย์ใหญ่และผู้อำนวยการของโรงเรียน
ต่าง ๆ ที่จะใช้เป็นกลุ่มตัวอย่างประชากร
๒. สอบถามรายละเอียดส่วนตัวของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายสายสามัญ
ของโรงเรียนนั้น ๆ โดยการส่งแบบสอบถามให้นักเรียนตอบเป็นจำนวน ๑,๕๐๐ คน
๓. นำแบบสอบถามรายละเอียดส่วนตัวของนักเรียนมาเลือกตามคุณสมบัติ
และเกณฑ์ที่กำหนดไว้ คือต้องมีภูมิลำเนาอยู่ในจังหวัดสิงห์บุรีและในกรุงเทพฯ ฯ ตั้งแต่
๑๐ ปี ขึ้นไป
๔. นำกลุ่มนักเรียนที่เลือกไว้จากข้อสามมาสุ่มตัวอย่างแบบแรนดอม
(Random Sampling) ได้กลุ่มประชากรดังนี้ วิทยุวังสิงห์บุรี ๒๐๐ คน เป็นวิทยุวัง
ชาย ๑๐๐ คน วิทยุวังหญิง ๑๐๐ คน วิทยุวังกรุงเทพฯ ฯ ๒๐๐ คน เป็นวิทยุวังชาย ๑๐๐ คน
วิทยุวังหญิง ๑๐๐ คน เช่นกัน รวมทั้งสิ้น ๕๐๐ คน

๕. ให้กลุ่มตัวอย่างประชากรทั้งหมดทำแบบสอบถามบุคลิกภาพของนักเรียน
มัธยมแบบเอ (The HSPQ Form A.)

๖. นำแบบสอบถามที่รวบรวมมาได้ทั้งหมดมาวิเคราะห์ตามเกณฑ์ที่ตั้งไว้
แล้วนำมาวิเคราะห์ต่อไป

การวิเคราะห์ข้อมูลและค่าสถิติที่ได้

เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของบุคลิกภาพแต่ละลักษณะ ๑๔ ลักษณะ ในแต่ละกลุ่ม
ตามจุดมุ่งหมาย โดยใช้การทดสอบค่าที (t -test)

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย